

≡ Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja gada pārskats

SATURA RĀDĪTĀJS

VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA.....	3
KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA.....	4
Priekšmetu uzskaitē un digitalizācija	4
Krājuma papildināšana	5
Krājuma izmantošana.....	6
Krājuma uzturēšana un Restaurācijas darbs	7
MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INTERAKTĪVA PLATFORMA	9
Pētnieciskā darba tēmas	9
Digitālā platforma	11
Dzelzceļa objekti	12
Sadarbība.....	13
Informāciju par COVID-19	14
AKTUĀLAS EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA	15
Ekspozīcijas	15
Izstādes.....	18
NODARBĪBU, PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA.....	19
Muzeja apmeklētāji.....	19
Izglītojošās programmas	20
Industriālie pārgājieni.....	23
Pasākumi muzejā	23
Komunikācija ar sabiedrību	24
Suvenīri	24
DZELZCEĻA MUZEJS 2030	25
Galvenie darba rādītāji 2018–2021.....	25

VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs ir 1994. gadā VAS „Latvijas dzelzceļš” dibināta struktūra, Mārketinga un komunikācijas direkcijas daļa. Valsts akreditācija saņemta 2003. gadā. Muzeja administrācija un krājums atrodas Rīgā Uzvaras bulvārī 2A. Muzeja ekspozīcijas izvietotas Rīgā Uzvaras bulv. 2A un Jelgavā Stacijas ielā 3, Ritekļu krātuve Prohorova ielā (bij. Jelgavas depo). Muzejā strādā 10 darbinieki. Grāmatvedības, personāla uzskaites, juridiskos un apsaimniekošanas procesus nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” struktūras.

Muzeja pamatuzdevums ir Latvijas dzelzceļa vēstures saglabāšana, pētniecība un popularizēšana. To muzejs veic veidojot un uzturot krājumu (20197 vienības), grāmatas, uzziņu materiālus par tehnikas attīstību un vēsturi. Apmeklētāju muzejs uzrunā caur pamat ekspozīcijām par dzelzceļa vēsturi, kā arī veidojot izstādes, videomateriālus, tematiskus pasākumus. Muzeja darbinieku pētījumi saistīti ar krājuma priekšmetu izpēti, ekspozīciju un izstāžu satura veidošanu un sniegto konsultāciju tēmām. Muzeja krājumā un uzziņu materiālus izmanto nozares pētnieki, radošās industrijas, skolēni u.c. interesenti. Muzejs piedāvā pedagoģiskās nodarbības formālās un neformālās izglītības ietvaros. Nozīmīga loma muzeja darbā ir sadarbības projektiem ar izstāžu un kultūras pasākumu kuratoriem un telpu nomas pakalpojumi.

2021. gadā COVID-19 pandēmijas ierobežojumu dēļ muzejs apmeklētājiem klātienē pieejams tikai 149 dienas. Muzejs nedrīkstēja rīkot klātienē izglītojošās nodarbības skolēniem, izņemot 4.06.– 21.10.2021. Muzejā notika 5 izstādes. Muzeju klātienē apmeklēja 8377 personas, attālināti muzeja pakalpojumus izmantoja 1290 skolēni.

Gada ieņēmumi 20905 Eur, no kuriem ieņēmumi par biļetēm, suvenīru tirdzniecību un citiem muzejiskajiem pakalpojumiem 19543.50 Eur. No VKKF 2021. gadā piesaistīti līdzekļi 7308 Eur.

Muzejs uztur un ar savu auditoriju komunicē, izmantojot mājas lapu www.railwaymuseum.lv, sociālos tīklus facebook.com, twitter.com, instagram vietnes un Youtube video kanālu.

2021.gadā muzejā notikušas sekojošas personāla izmaiņas: darbu muzejā atstāja izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem vadītājs Oskars Roga. Galvenā ekspozīciju un izstāžu kuratora pienākumus uz laiku uzsāka pildīt Solvita Poikāne. Darbu muzejā pārtrauca Ekspozīciju un izstāžu kuratore Jelgavā uz pusslodzi Liena Murugova.

Nozīmīgākie notikumi 2021. gadā:

- Covid-19 turpina ietekmēt muzeju darbu;
- Jelgavas ekspozīcijas "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā" dizaina skiču konkurss;
- Dzelzceļa maketa izveides darbu turpinājums;
- Eiropas dzelzceļa gada aktivitātes.

Finansējumu Muzeja darbībai nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” un muzeja ieņēmumi no sniegtajiem pakalpojumiem. VAS “Latvijas dzelzceļš” struktūras sniedz atbalsta funkcijas juridisko, finanšu, sabiedrisko attiecību, personāla, ēku un teritorijas apsaimniekošanas, apsardzes u.c. jomās. Muzejs darbojas tā, lai muzeja apmeklētājam rodas sajūta, ka viņš saņem vairāk kā gaidījis!

KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA

MĒRKIS: Veidot un uzturēt profesionālāko dzelzceļa vēstures liecību krātuvi Baltijā un nodrošināt tās pieejamību pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam.

Globālie uzdevumi

- Krājuma uzturēšana un papildināšana;
- Krājuma datu sagatavošana digitālajai videi;
- Atvērtā krājuma attīstīšana DEPO projektā;
- Priekšmetu restaurācija un saglabāšana;

Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājuma darbā kā 2021. gada prioritātes tika izvirzīti šādi uzdevumi: muzeja krājuma digitalizācija, priekšmetu aprakstu kvalitātes vērtēšana un uzlabošana, muzejā esošo ne-krājuma priekšmetu izvērtēšana, grupēšana, lai uzņemtu krājumā.

Priekšmetu uzskaitē un digitalizācija

2021. gadā tika turpināts darbs pie krājuma digitalizācijas, lai muzeja kolekcija digitāli attēlos un priekšmetu apraksti būtu pieejami pētniekiem, interesentiem un arī pašiem muzeja darbiniekiem muzeja mājas lapā www.railwaymuseum.lv izveidotajā digitālajā muzeja kolekciju katalogā un Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā www.nmkk.lv (NMKK). 2021. gada beigās NMKK apskatāmi dati par 12534 Dzelzceļa muzeja priekšmetiem.

Tāpat muzeja speciālisti turpināja 2019. gadā uzsākto darbu pie fotogrāfiju un fotonegatīvu kolekcijas priekšmetu aprakstu vērtēšanas un papildināšanas, 2021. gadā sagatavoti dati par 3589 priekšmetiem. 2941 priekšmetu dati tika transportēti uz muzeja krājuma kolekciju digitālo katalogu. 2021. gada nogalē apskatāmi 6631 priekšmetu ieraksti, 6069 no tiem ir pievienots attēls. Pārskata periodā katalogā publicētās krājuma priekšmetu digitālās kopijas ir apskatītas 595 033 reizes, proti, vidēji katrs priekšmets 90 reizes. Šī gada populārākais priekšmets ir Latvijas dzelzceļu karte no 1935. gada, inv. nr. LDZM 6363, kas aplūkota 1805 reizes. Funkciju lejupielādēt priekšmeta digitālo kopiju 300 dpi izšķirtspējā izmantojuši ap 400 lietotāju. Nostiprinās tendence klientiem patstāvīgi iegūt informāciju no digitālā kataloga un pie muzeja speciālistiem vērsties gadījumos, kad, piemēram, vēlme to ir izmantot komerciālos nolūkos, vai nepieciešama detalizētāka informācija par konkrēto priekšmetu, vai paskaidrojums, kā korekti sastādīt atsauci uz muzeja krājumu. Jāsecina, ka salīdzinoši ar 2019. un 2020. gadu konsultāciju skaits e-pasta sarakstēs un telefoniski ir ievērojami pieaudzis, vidēji tās ir bijušas 120, klātienē norisinājušās 4 konsultācijas. Konsultāciju skaita pieaugums saistāms ar faktu, ka 2021. gads pasludināts par Eiropas dzelzceļa gadu, kā arī Kultūras mantojuma dienas 2021. gadā tika veltītas industriālajam mantojumam, t.sk. dzelzceļam.

2021. gadā digitalizēti 1009 priekšmeti no foto, dokumentu un iespieddarbu kolekcijas. Arī pārskata periodā turpinās darbs pie Rīgas Vagonbūves rūpnīcas nodotā arhīva izpētes un digitalizācijas. Fotofiksētas 1196 vienības no nodotā arhīva.

Pārskata gadā Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs iesaistījās ERAF ietvaros īstenota Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Kultūras informācijas sistēmu centra digitalizācijas projektā, ar mērķi veidot jaunu digitālo kolekciju „Industriālais mantojums” par nozīmīgākajiem rūpniecības uzņēmumiem visā Latvijas teritorijā. Tika īstenota 6 ritekļu fotofiksācija, kopumā iegūstot 500 attēlu.

Krājuma papildināšana

Pārskata periodā krājumā uzņemti 186 jauni priekšmeti, proti, gada laikā tika saņemti 71

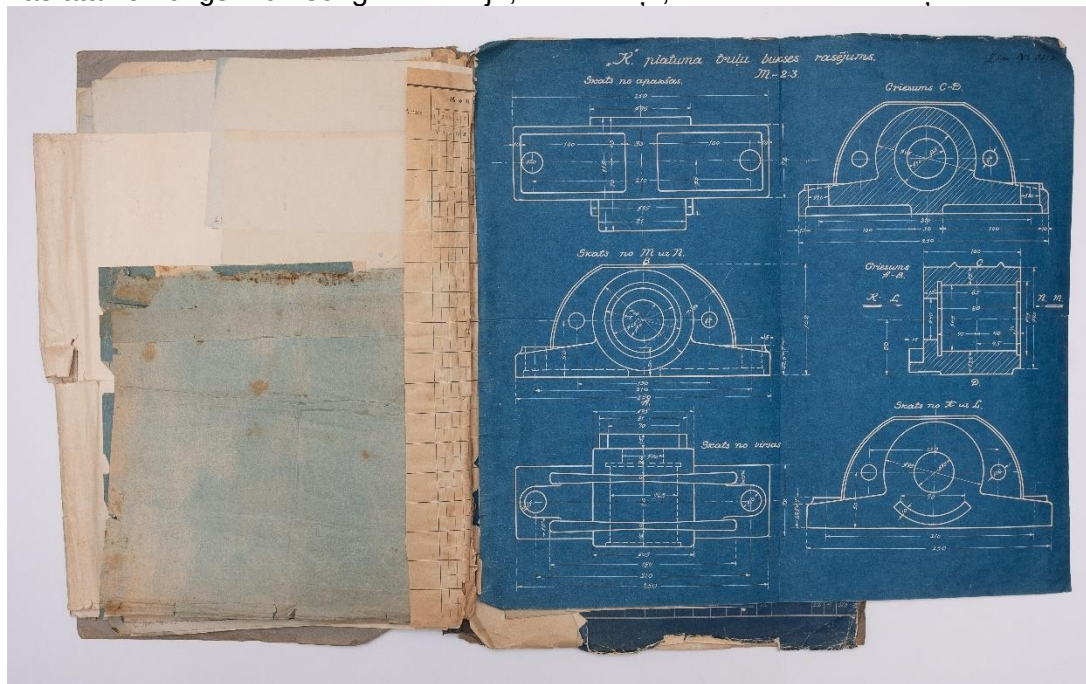

Stacijas dežuranta pults Rīgas-Krasta stacijā, 2021. gads. Foto I.Pētersone

dāvinājumi; veicot izvērtēšanu, 114 priekšmeti krājumā uzņemti no izstāžu un ekspozīciju noformēšanas materiāliem un Muzeja Zinātniskā arhīva, 1 priekšmets iegūts no ekspedīcijas. 2021. gadā kā ievērojamākais krājuma papildinājums īpaši izceļams ekspedīcijas rezultātā iegūtā stacijas dežuranta pults no Rīgas-Krasta stacijas.

Turpinot karšu un shēmu kolekcijas bagātināšanu, pārskata periodā no Daiņa Puncuļa tika saņemts dāvinājums un krājumā uzņemtas 63 shēmas,

kas ataino 20. gs. 20.–30. gadu staciju, sliežu ceļu, ritošā sastāva detaļu shēmas.

Truļa bukses shēma, 20. gs. 30. gadi, LDZM 6618

Veicot uzzīņu resursu zinātnisko inventarizāciju, krājumā uzņemtas 114 fotogrāfijas. Kā vērtīgākās īpaši izceļamas 48 fotogrāfijas ar Daugavpils dzelzceļa tiltu laika posmā no 19. gs. beigām līdz 20. gs. 30. gadiem.

Daugavpils dzelzceļa tilts, 20. gs. 30. gadi, LDZM 6686

Krājuma izmantošana

2021. gada laikā klātienē, e-pastā un telefoniski muzeja speciālisti par dažādām ar dzelzceļa vēsturi saistītām tēmām snieguši 120 konsultācijas. Konsultāciju laikā krājumā un zinātniskajā arhīvā esošos materiālus (aptuveni 6000 vienības) savos pētījumos izmantojuši gan studenti, gan žurnālisti un pētnieki. Norisinājās konsultāciju sērija saistībā ar Rail Baltica izbūvi, tika izstrādāti vairāki bakalaura un maģistra darbi, piemēram, par tēmām "Rīga–Krustpils staciju ēku pielietojumu industriālā mantojuma tūriskā", "Vienotas sistēmas izveidošana muzeja priekšmetu digitalizēšanai un saglabāšanai Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā". Bija pētnieku interese par atsevišķām dzelzceļa līnijām un uz tām esošajām stacijām, piemēram, Čiekurkalns, Zemgale, Torņakalns, utt. Tāpat jāmin, ka ir saglabājusies interese par dzimtu izpēti: 18 konsultācijas ir sniegtas, palīdzot noskaidrot faktus par ģimenes locekļiem, kuri strādājuši dzelzceļā, dažādos vēstures periodos. Darbu atvieglo apkopotā personāliju kartotēka, kas 2020. un 2021. gadā tikusi digitalizēta.

Veidojot laikam raksturīgo dzelzceļa ainavu, konsultācijas tika sniegtas daudzsēriju mākslas filmai "Emīlija. Latvijas preses karaliene" un mākslas filmai "The Jew" (Ebrejs). Ainu uzņemšana norisinājās muzejā, izmantojot ritošā sastāva kolekciju: segto kravas vagonu, A/S "Fenikss" rūpnīcā ražoto 3. klases vagonu un vagonu ieslodzīto pārvietošanai. Sniegts atbalsts studentiem, filmējot diplomdarbus.

No muzeja krājuma un ekspozīciju un izstāžu noformēšanas materiāliem apskatāmajā periodā deponēti 15 priekšmeti. Vērojams, ka vēlme radošo industriju pārstāvjiem savos kultūras projektos izmantot Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājuma un ekspozīciju un izstāžu noformēšanas materiālus bija minimāla. Šāda veida deponējums bija tikai viens – "Ego Media" producentu studijas veidotai mākslas filmai. Pārējie deponējumi saistās ar priekšmetu izdošanu, lai īstenotu to digitalizāciju vai restaurāciju.

Muzeja telpās īstenota 1 izstāde "Dzelzceļa inženiera darbs", kurā eksponēti 63 krājuma priekšmeti. Ārpus muzeja Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs rīkotajā "pop-up" izstādē "No Rīgas–Dinaburgas dzelzceļam līdz multimodālam mobilitātes centram" Rīgas centrālajā dzelzceļa stacijā nodeva izmantot 14 krājuma priekšmetus.

2021. gadā esības pārbaude īstenota formastērpu, medaļu un ordeņu kolekcijai, kopumā pārbaudīti 506 priekšmeti.

Krājuma uzturēšana un Restaurācijas darbs

2021. gadā kā ik gadu notika arī ikdienas aprūpe krājuma priekšmetiem, piemēram, atputekļošana, iepakojuma kvalitātes konstatācija, plauktu uzkopšana utt.

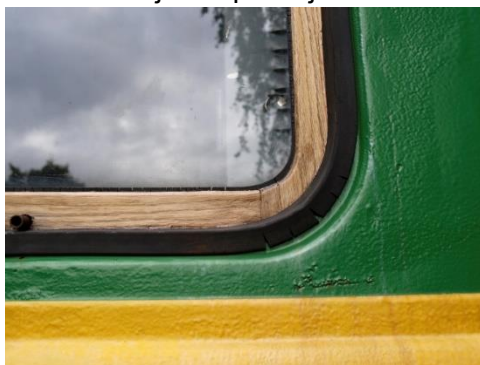
Apjomīgs krājuma labiekārtošanas projekts bija gleznu un lielformātu stenda (režģa) izbūve, sadarbojoties ar Latvijas Dzelzceļa Nekustamā īpašuma pārvaldes meistariem, kā arī formastērpu kolekcijai tika izveidoti profesionāli, mīkstinātie pakaramie tekstiliju – vērtīgāko formastērpu ilgtspējīgai uzglabāšanai.

Gleznu stends krājuma telpā, 2021. g. decembrī

Restaurācija

2021. gadā tika veikts darbs pie ritošā sastāva, vēsturisko formastērpu restaurācijas un staciju solu restaurācijas, kuri tiek izmantoti muzeja ekspozīcijā.

Pirms un pēc koka logu restaurācijas – vecās lakas noņemšana, pelējuma apstrāde, lakošana, 2021. gada augusts. Foto A.Pudāne

ER-2 vilciena restaurētais logs un nerestaurētais
Foto A.Pudāne

Sadarbojoties un turpinot iesākto darbu ar tekstiliju restauratori, tika iesniegts restauratoru personā projekta pieteikums Valsts Kultūrkapitāla fonda 2021. gada 1. projektu konkursā, kas saņēma Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu muzeja dzelzceļa formas tērpu restaurācijai, kopumā 1000,00 EUR apmērā.

Projekts paredzēja pabeigt 2019. gadā iesākto priekšmetu – 20. gadsimta 30. gadu stacijas priekšnieka svārku, priekšnieka palīga mēteļa, 20. gadu stacijas priekšnieka cepures un 60. gadu stacijas kravas pieņēmēja mēteļa restaurāciju.

Pirms un pēc 20. gs. 30. gadu dzelzceļa formas svārku restaurācijas, 2021. gada oktobris Foto A.Pudāne

Pirms un pēc 20. gs. 30. gadu stacijas sola restaurācijas, 2021. gada novembris – janvāris Foto A.Pudāne

Mazāka apjoma darbs, bet kā būtisks muzeja kolekcijas priekšmetu saglabāšanai jāmin muzeja krājuma priekšmeta – 750 mm sliežu autobusa – virsbūves apkope (mazgāšana, vaskošana), kas tika veikta palīdzot brīvprātīgi Latvijas Dzelzceļnieku biedrības biedriem.

Citi Krājuma speciālistu darbi

Muzeja speciālisti, kuru darbs saistās ar Nacionālā muzeju krājuma glabāšanu, uzskaiti, izmantošanu un komplektēšanu, turpina aktīvu līdzdalību Latvijas muzeju krājuma speciālistu darba grupā. Sadarbībā ar P. Stradiņa medicīnas muzeja, Latvijas Kara muzeja, Daugavas muzeja un KISC speciālistēm sagatavotais projekts semināram “Muzeja krājuma digitalizācija: pieredze, izaicinājumi, attīstība” ieguva VKKF finansiālu atbalstu. Seminārs norisinājās 2021. gada 15. septembrī tiešsaistē, I. Rezgoriņa uzstājās ar priekšlasījumu par Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja tiešsaistes datu bāzi.

MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INTERAKTĪVA PLATFORMA

MĒRĶIS: uzticama dzelzceļa vēstures kompetences centra radīšana, kas gan pats veic pētījumus un sniedz konsultācijas, gan ir arī ērta un noderīga zināšanu krātuve citiem pētniekiem un interesentiem.

Globālie uzdevumi

Kompetences centra attīstīšana;
Digitālās platformas izstrāde;
Tikšanās vietas attīstīšana vietējai kopienai un tūristiem;
Krājuma un pētniecības pakalpojumu attīstīšana;
Klientu kā muzeja dalībnieku koncepta attīstīšana;
Konferenču un sadarbības projektu veidošana.

Pētnieciskā darba tēmas

Pētniecības darbam 2021. gadā tika veltīta liela daļa no muzeja darbinieku darba laika un bija saistīts ar muzeja krājuma kolekciju gatavošanu publicēšanai muzeja digitālajā katalogā, kā arī plānotajām izstādēm, publikācijām, konferencēm un konsultācijām. Vairākas pētījuma tēmas saistītas ar Eiropas Dzelzceļa gada notikumiem. Nozīmīgākā no tām bija I.Freibergas sagatavotais priekšlasījums Dzelzceļa mantojuma forumam “Dzelzceļu nozares vēstures pētījumi un tendences”.

Izstrādājot nodarbību “Dzelzceļa stacija – laiks, telpa, vara”, sagatavoti un publiskoti trīs podkāsti, kas pieejami Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja YouTube un Spotify kanālos. Projekts tapa sadarbībā ar sociālantropoloģēm Lieni Milleri un Elīnu Kursīti, mākslas vēsturnieci Ilzi Martinsoni un VKKF (konkursā “Latvijas skolas somas satura radīšana” iegūts finansējums 1352.00 EUR.

2021. gadā pētniecības jomā, izstrādājot jauno ekspozīciju, liels apjoms veikts Jelgavas dzelzceļnieku izpētē ar moti: “Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā”:

- Uzsākta LDz Jelgavas arhīva personāla dokumentu izpēte.
- Krājuma foto un negatīvu aprakstīšana un aprakstu labošana – aprakstīti 990 foto (kolekcija “depo un citas ēkas” – 690 gab, “avārijas un katastrofas”- 100 gab, dažādas Jelgavas bildes – 200 gab) un 136 fotonegatīvu, kuros redzama Jelgava.
- turpināta periodikas izpēte, pievēršoties Latvijas presei krievu valodā, periodam sākot ar 1992. gadu līdz 2020. gadam.
- Pabeigta 2020. gadā uzsāktā rakstu sērija muzeja Facebook kontā. Kopumā šajā sērijā “Nedēļa/mēnesis Jelgavas dzelzceļa mezgla vēsturē” publicēti 20 raksti.

Izstrādāts jauns, pētījumā “Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši”, periodikas izpētē, dzelzceļa un Jelgavas vēstures zināšanās bāzēts pārgājiena maršruts “Dzelzceļš – pilsētas attīstītājs. Jelgavas piemērs”. Maršruts pieejams gan individuālajiem apmeklētājiem, gan kā nodarbība skolēnu grupām, kas iekļauta arī programmā “Latvijas Skolas soma”.

Nozīmīgākie pētījumi un publikācijas:

	Autors	Pētnieciskā darba nosaukums	Darba mērķis
1	Inese Rezgoriņa	Latvijas Dzelzceļa vēstures muzeja tiešsaistes datu bāze	priekšlasījums Latvijas muzeju krājuma speciālistu darba grupā.
2	Andris Malahovskis	Rīgas Vagonbūves rūpnīcas materiāli	RVR kolekcijas izpēte
3	Ieva Pētersone	Dzelzceļš un Torņakalns	Izstāde, pārgājiens
4	Ieva Pētersone	Rail Baltica trase un vēsturiskie notikumi Pārdaugavā	Stāsti Rail Baltica
5	Andris Malahovskis	Krievijas impērijas dzelzceļa inženieri un Latvija	ekspozīcija un konsultācija
6	Ieva Pētersone	Iespieddarbu par Rīgas Vagonbūves Rūpnīcā ražoto produkciju	RVR kolekcijas izpēte
7	Ilze Freiberga	Dzelzceļu nozares vēstures pētījumi un tendences	priekšlasījums Dzelzceļa mantojuma forumā
8	Ilze Freiberga	Jelgavas dzelzceļa mezgla atspoguļojums periodikā 1992.–2021. gads	zinātniskā arhīva papildināšana, ekspozīcijas un pārgājiena satura papildināšana
9	Ilze Freiberga	Jelgavas dzelzceļa nodaļas personāļu dokumentācijas LDz arhīvā izpēte	Zinātniskā arhīva papildināšana, ekspozīcijas "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā" satura papildināšana
10	Ilze Freiberga	Mikrorajona Jelgava II un lokomotīvu depo vēsture	konsultācija un dalība LTV1 raidījumā "Ielas garumā"
11	Ieva Pētersone	Vissavienības dzelzceļnieku brīvprātīgā sporta biedrība (BSB) "Lokomotīve"	Ekspozīcijai
12	Ieva Pētersone	Cēsu dzelzceļa stacija	KMD izstāde, vēsturiskā izziņa
13	Ieva Pētersone	Liepājas dzelzceļa mezgls	Izstāde, vēsturiskā izziņa
14	Ieva Pētersone	Sniegtīri dzelzceļos.	Publikācija FB

Publicētie pētnieciskie raksti:

N.p.k.	Autors	Nosaukums	Apjoms (zīmju/lpp. skaits)
1	Ilze Freiberga	"Nedēļa / mēnesis Jelgavas dzelzceļa mezgla vēsturē"	20 raksti + foto
2	Ilze Freiberga	"Dzelzceļš rūda raksturu jeb kā raksturojams dzelzceļnieks Jelgavā"	2 lpp.
3	Ance Pudāne	Projekts Dzelzceļobjekti.lv un Eiropas dzelzceļa gads 2021 ar 5 ekspedīcijām un publikācijām (Juglas tilts; Vecumnieku–Mencendarbes līnija; Skultes–Rūjienas posms; Ventspils–Mazirbes–Dundagas līnija; Ventspils–Alsungas–Kuldīgas–Liepājas līnija).	10 lpp.
4	Andris Malahovskis	Kerbeza Gadsimts, rakstu sērija	51279 zīmes

Atzinība pētnieciskajā darbā: LMB Gada balvas 2021 nominācija pētījumam “Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā”. Žūrijas vērtējums: “Izcils muzeja īstenotas krājuma komplektēšanas un interpretācijas paraugs: no krājumā iztrūkstošu tēmu identificēšanas un atbilstošas, starpdisciplināras metodikas izstrādes un pielietošanas līdz savāktu materiālu pētniecībai un komunikācijai. Muzeja pētnieku darbs, kas ir pamatīgs, kvalitatīvs un vajadzīgs pētījums. Tas ir tiešais uzdevums: pētīt, un darba rezultātu nodot sabiedrībai, jo muzeja krājums ir visas sabiedrības vērtība.”

- <https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/ltv/226148/rit-apbalvos-izcilakos-muzeju-sasniegumus>
- https://muzeji.lv/lv/specialistiem/nosaukti-latvijas-muzeju-biedribas-gada-balvas-2021-nominanti?fbclid=IwAR3-M5lpA7ZR3Kkh556lYDfM9-V_J_EyR4jVyfF_cOVOPHps4lDIFqx32Ds

Foto: LMB Gada balvas 2021 pasniegšana Cēsīs, avots:

<https://www.facebook.com/muzejilv/photos/pcb.3027903074111354/3027894340778894>

Digitālā platforma

2021. gadā muzeja krājuma priekšmetu publiskošanas vietnē muzeja mājas lapā, sadaļā Kolekcijas <https://www.railwaymuseum.lv/museum-items> publicēti 1135 priekšmeti. Sagatavota un publicēta informācija par kataloga lietošanas iespējām. Veikta datu transportēšana, kļūdu novēršana.

Digitālās platformas uzdevums pēc iespējas ērtākā un kvalitatīvākā veidā nodrošināt muzeja krājuma pieejamību sabiedrībai. Pirmā darbības gada laikā, redzams ka platforma tiek izmantota, parādās jauni klienti muzejam, kas līdz šim nav izmantojuši muzeja krājumu. Darbiniekiem ir ērtāk sniegt vienkārša rakstura konsultācijas vai pieprasījumus. Krājums kļūst pieejamāks, neatkarīgi no klienta atrašanās vietas.

Turpinās darbs pie zinātnisko materiālu digitalizācijas principiem, lai arī tos varētu ērtāk un attālināti izmantot.

Krājuma priekšmetu digitālās kopijas tika apskatītas 595 033 reizes muzeja kolekciju katalogā <https://www.railwaymuseum.lv>. No kataloga priekšmetu digitālās kopijas tika lejupielādētas 400 reizes.

Izveidota kataloga testa vide kā iekšējā datu bāze, datu sagatavošanai pirms publiskošanas mājas lapā.

Dzelzceļa objekti

Gada laikā attīstīts projekts www.dzelzcelaobjekti.lv papildinot to ar informāciju, objektiem, attēliem par 5 maršrutiem un sagatavotas publikācijas sociālajos tīklos.

Juglas tilts;

Vecumnieku–Mencendarbes līnija;

Skultes–Rūjienas posms;

Ventspils–Mazirbes–Dundagas līnija;

Ventspils–Alsungas–Kuldīgas–Liepājas līnija.

Bijusī Jaunupes stacija. 2021. g. Foto A.Pudāne

Juglas tilts. 2021. g. Foto A.Pudāne

Priekules stacija 2021. g. Foto A.Pudāne

Bijusī Kurču stacija. 2021. g. Foto A.Pudāne

Sadarbība

2021. gads pagāja dzelzceļa mantojuma saglabāšanas zīmē un bija piesātināts ar dažādiem šīs jomas sadarbības projektiem, kas kulmināciju sasniedza 2021. gada 17. septembrī Lūznavas muižā forumā Dzelzceļa vēstures pētniecības tendences un pieredzes stāsti.

DZELZCEĻA MANTOJUMA FORUMS
17. septembris
Lūznavas muižā un tiešsaistē

11:00–11:05 Foruma atklāšana

11:10–11:40 Dzelzceļu nozares vēstures pētījumi un tendences. Ilze Freiberga, Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja ekspozīciju un izstāžu kuratore

11:40–12:00 Industriālā mantojuma objekti un ilgtspējīgs tūrisma piedāvājums. Dace Bumbiere-Augule, Alūksnes TIC vadītāja vietniece

12:00–12:30 Kafijas pauze

12:30–13:00 Dzelzceļa stacija kā tūrisma objekts

- Stacija kā tūrisma un kultūras objekts – pieredzes stāsti
- Projekts www.dzelzcelaobjekti.lv Ance Pudāne, Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājuma glabātāja

13:00–13:40 Dzīvais dzelzceļš

- Dzelzceļa entuziasti un to nozīme mantojuma saglabāšanā. Toms Altbērgs, Industriālā mantojuma eksperts
- No idejas līdz pieprasītam tūrisma objektam. Baložu kūdras purva bānīša piemērs. Dāvis Bušs, Bānīša draugu kluba valdes priekšsēdētājs
- Zilākalna dzelzceļa pirmās gads. Toms Treimanis, Zilākalna kultūrvēstures un apmeklētāju centra vadītājs
- Ventspils piejūras brīvdabas muzeja mazbānītis. Artūrs Tukišs, muzeja vadītājs
- Ceļā uz Jaunjelgavas mazo dzelzceļu. Eduards Kaļķis

13:40–14:00 Lūznavas muiža un dzelzceļa tiltu inženieris Staņislavs Kerbedzs. Iveta Balčūne, Lūznavas muižas pārvaldniece

14:10–14:40 Pusdienas

14:40 Neformālā daļa

Pasākumu organizē Lūznavas muiža un Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs. Norisi atbalsta Kultūras mantojuma pārvalde.

Dalības maksa 20.00 Eur, pieteikšanās pa e-pastu muzejs@ldz.lv līdz 10.09.2021. Dalība uzrādot COVID-19 sertifikātu vai negatīvu testu.

Pielaikuma informācija pa t. 29532069 Ieva Pētersone, Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs un pa t.29390701, Iveta Balčūne, Lūznavas muiža.

N.B. Pasākuma norisei tiešsaistē līdzi sekot varēs luznavasmuiza.lv un railwaymuseum.lv #EUYearofRail #dzelzceļamantojums #dzelzcelaobjekti

EIROPAS
DZELZCEĻA
GADS 2021

Turpināta sadarbības ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (nodarbība “Ceļojums pagātnē”), Baložu kūdras bānīti (ekskursija nometnes laikā). Veidoti jauni kontakti gan VAS “Latvijas dzelzceļš”, gan arī ar citām organizācijām, organizējot industriālos pārgājienus. Muzejs elektroniskā sarakstē sazinājās ar Dzelzceļa nozares mantojuma glabātājiem, lai dalītos pieredzē un esošās situācijas analizē.

Īpašs atbalsts 2021. gadā saņemts no Latvijas kultūras ministrijas un Latvijas muzeju biedrības. Rīcības plāni, ieteikumi kā rīkoties, pārkārtot darbu. Kopīgā vizuālā

identitāte maijā atsākot darbu. Muzejs sniedza apmeklētāju un ienākumu statistiku, lai monitorētu situāciju. Notika regulāra saziņa ar Rīgas Motormuzeju, Latvijas ceļu muzeju un Latvenego muzeju par darbu ārkārtas apstākļos. Muzejs dalījās ar savu pieredzi Latvijas muzeju biedrības un Dzelzceļa mantojuma saglabāšanas pasākumos.

Muzeja darbinieki saņēma nepieciešamo atbalstu no LDz IT direkcijas, kas nodrošināja kvalitatīvu attālināta darba iespēju.

Informāciju par COVID-19

valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas un darbinieku obligātās vakcinēšanās ietekmi uz muzeja darbību 2021.gadā;

Muzeja darba laiks – **Muzejs atvērts apmeklētājiem tikai 149 dienas**, 1192 stundas:

- Muzejs slēgts apmeklētājiem
  - o 01.01.2021.–5.05.2021.
  - o 21.10.2021.–15.11.2021.
- atvērta muzeja Rīgas āra ekspozīcija
  - o 5.05.–4.06.2021.
- atvērtas visas ekspozīcijas Rīgā un Jelgavā
  - o 4.06.2021.– 21.10.2021.
- Ekspozīciju apskate un klātienes pakalpojumi tikai apmeklētājiem “zaļajā režīmā” ar COVID-19 sertifikātu
  - o 16.11.2021.–31.12.2021.

Muzejs nedrīkstēja rīkot klātienes izglītojošās nodarbības skolēniem, izņemot 4.06.–21.10.2021. Ekskursijas un citas aktivitātes tikai vienai māsaimniecībai vai slēdzot telpu pārējiem apmeklētājiem. Līdz ar to muzejam bija ļoti ierobežota iespēja sniegt pakalpojumus apmeklētājiem. Oktobra sākumā tika atceltas pieteiktās nodarbības, COVID-19 ierobežojumu dēļ.

Vasarā sagatavots aktivitāšu cikls individuālajiem apmeklētājiem, tajā skaitā fotoorientēšanās izaicinājums, Pastaiga pa riekļiem ar ekspertu, lokoskicēšana un 2 industriālie pārgājienu maršruti Rīgā un Jelgavā.

Izdevās sagatavot un notika 2 nodarbību cikli skolniekiem 6–12.g.) 05.07.2021.–09.07.2021. un 02.08.2021.–06.08.2021.

Konsultācijas, krājuma un citu pētniecisko materiālu izmantošanu muzejs nodrošināja attālināti, tajā skaitā caur muzeja mājas lapā pieejamo krājuma digitālo katalogu.

Gada laikā tika atceltas plānotās 2 liela apjoma sadarbības izstādes un nenotika pasākumi muzeja telpās, kas parasti nodrošina 40 % no ieņēmumiem.

Darbs paaugstināta stresa apstākļos, jo darbiniekiem pastāvīga saskarsme ar apmeklētājiem. Augsts inficēšanās risks darba vietā. Prasība par darbinieku obligāto vakcinēšanos neietekmēja muzeja darbu.

Informāciju par daļas personāla skaita izmaiņām 2021.gada laikā saistībā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" veikto optimizāciju;

Tika panākta vienošanās nesamazināt muzeja darbinieku skaitu, jo tas būtiski ietekmētu muzeja turpmāko darbību, pakalpojumu sniegšanas apjomu un kvalitāti.

AKTUĀLAS EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA

MĒRĶIS: muzejs kā pagātnes stāstu piedzīvošanas vieta, kurā priekšmeti tiek emocionāli sasaistīti ar muzeja apmeklētāja personisko pieredzi, un sniedzas pāri nacionālās vēstures robežām.

Globālie uzdevumi

Ekspozīcijas atjaunošana Rīgā: Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde;
Palielinātas cilvēku plūsmas plāna izstrāde;
Ekspozīcijas plāna izstrāde;
Telpu pārveidošana plānotās ekspozīcijas vajadzībām;
Dzelzceļa maketa atjaunošana.
Ekspozīcijas atjaunošana Jelgavā: Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde (Ekspozīcijas plāna izstrāde; dizaina koncepts)

Ekspozīcijas

Rīga

2021. gadā vēl aizvien nav skaidrības par Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja teritorijas Akmeņu ielā un papildus ekspozīcijas ēkas attīstības projektu, līdz ar to nenotiek darbs pie jaunas Rīgas ekspozīcijas koncepta. Tika veikti atsevišķi vecās ekspozīcijas apkopes un uzturēšanas darbi.

Turpinājās darbs pie projekta “Dzelzceļa makets Spāre–Tukums II–Līvberze mērogā 1:87, atjaunošanas un paplašināšana”, 2021. gadā veicot sekojošus darbus:

1. Pabeigta maketa kustības vadības digitalizācija;
2. Posma Gaidas–Tukums II sliežu ceļa elektrifikācija;
3. Vagonu un lokomotīvu digitalizācija;
4. Izstrādātā, notestēta un testa režīmā darbojas vilcienu kustības programma;
5. 3 jaunu objektu izveide – rūpnīca ar pievedceļu, Tukums II depo griezulis, grants ieguves karjers;
6. Maketa speciālais apgaismojums;
7. Darbinieku apmācība.

Griezulis. Foto I.Pētersone

Makets darbojas testa režīmā.

Veikto darbu un uz maketa uzstādīto materiālu izmaksas 2021. gadā:

Nr. pk.	Pakalpojumi/materiāli	Summa EUR
1.	Lokomotīve M62 1616	288.80
2.	Luksofori un to uzstādīšana	1 834.80
3.	Kustības vadības, vagonu un lokomotīvu digitalizācija, Tukums II elektrifikācija	2 389.00
4.	Objekti	2 815.00
5.	Apgaismojums	4 089.63
6.	Kopā 2021	11417.23

Jelgava

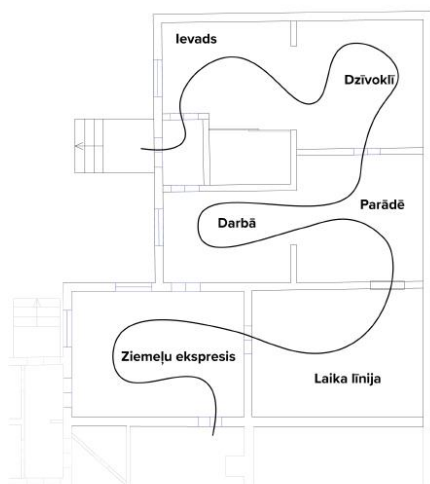
2021. gadā turpinās darbs pie konceptuāli jaunas Jelgavas ekspozīcijas “Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši” mākslinieciskās koncepcijas izstrādes: Veikta muzeja ēkas Stacijas ielā 3 Jelgavā lāzerskenēšana un uzmērīšana.

Muzeja

ēkas un pieguļošā teritorija. 2021. gads.

Izstrādāts ekspozīcijas saturs un strukturālais plāns. Lai iegūtu augstvērtīgu Jelgavas ekspozīcijas māksliniecisko koncepciju, tika rīkota publiska Tirgus izpēte, kurā uzvarēja SIA Kolektīvs piedāvājums. Izveidota ekspozīcijas mākslinieciskā koncepcija ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu (VKKF piešķīra 5000 eur, kopējās mākslinieciskās koncepcijas izmaksas – 7200 eur).

Att. Skatītāja ceļš un telpu virsskats no SIA “Kolektīvs” dizaina skices.

levads: noskaņa: simboliska, svinīga; temati: valstiski, personiski, tehniski

Ekspozīcijas pirmā telpa piesaka ekspozīcijas tēmas un noskaņu. Dzelzceļnieki kā īpaša strādnieku grupa — pielīdzināma valsts dienestam. Ar to saistās gan profesijas prestižs, gan privilēģijas, gan atbildība. Dzelzceļnieku portreti piesaka atšķirīgus laikmetus, profesiju daudzveidību, situācijas, emocijas. Tā ir cilvēciska pieredze — tie nav labākie, apbalvotākie, leģendārākie dzelzceļnieki, bet tie ir reprezentatīvi savā dažādībā. Telpā skan tvaika lokomotīve, uz sienas — rasējumi, piesakot dzelzceļnieku amatu dažādību — no inženiertehniskā darba pie rasējumu galda līdz fiziski smagam un eļļainam darbam depo darbnīcās.

Laika līnija: noskaņa: niansēti, informatīvi, intensīvi; temati: pārmaiņas dzelzceļa mezglā, Jelgavā, dzelzceļnieku profesijās

Laika līnijas telpa piedāvā daudzslāņainu, hronoloģisku skatu uz dzelzceļnieku vēsturi.

Iespējams izsekot atsevišķu elementu — dzelzceļa mezglā, biļešu, formas tērpu u.c. attīstībai; arī izsekot 20. gadsimta lielajiem politiskās vēstures notikumiem no Jelgavas un dzelzceļnieku skatpunkta.

Avots: Ekspozīcijas “Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši” mākslinieciskā koncepcija

Izstādes

Ņemot vērā ar COVID-19 saistītos ierobežojumus, muzejs neplānoja lielas izstādes.

N.p.k.	Izstādes nosaukums	Norises laiks	Apmeklējumi	Specifika
1	Dzelzceļa inženiera darbs	17.11.2020.- 7.08.2021	2737	Izstāde muzejā mazajā zālē. rīkotājs – Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs
2	Latvijas dzelzceļnieku biedrības foto izstāde	5.08.2021.- 25.08.2021	1201	Izstāde muzeja lielajā hallē rīkotājs - Latvijas dzelzceļnieku biedrība
3	Agates Apkalnes izstādi „Etaga - Enlakpa”	10.08.2021.- 10.09.2021	2020	Izstāde muzejā mazajā zālē. rīkotājs – A.Apkalne, Liepājā gleznoti preču vagoni
4	8 Eiropas profesionālās leļļu mākslas festivāls, Izstāde "Mākslas otra puse"	16.09.2021.- 25.09.2021	957	Izstāde muzejā lielajā hallē un izstāžu zālē. rīkotājs – Nodibinājums „Leļļu Mākslas muzejs” sadarbības līgums Nr.L- 1598/2021
5	Daga Viduleja personālizstāde “Kermeņi dārgāki par naudu”	2.12.2021.- 30.12.2021	296	Izstāde muzejā mazajā zālē. rīkotājs – Dags Vidulejs

NODARBĪBU, PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA

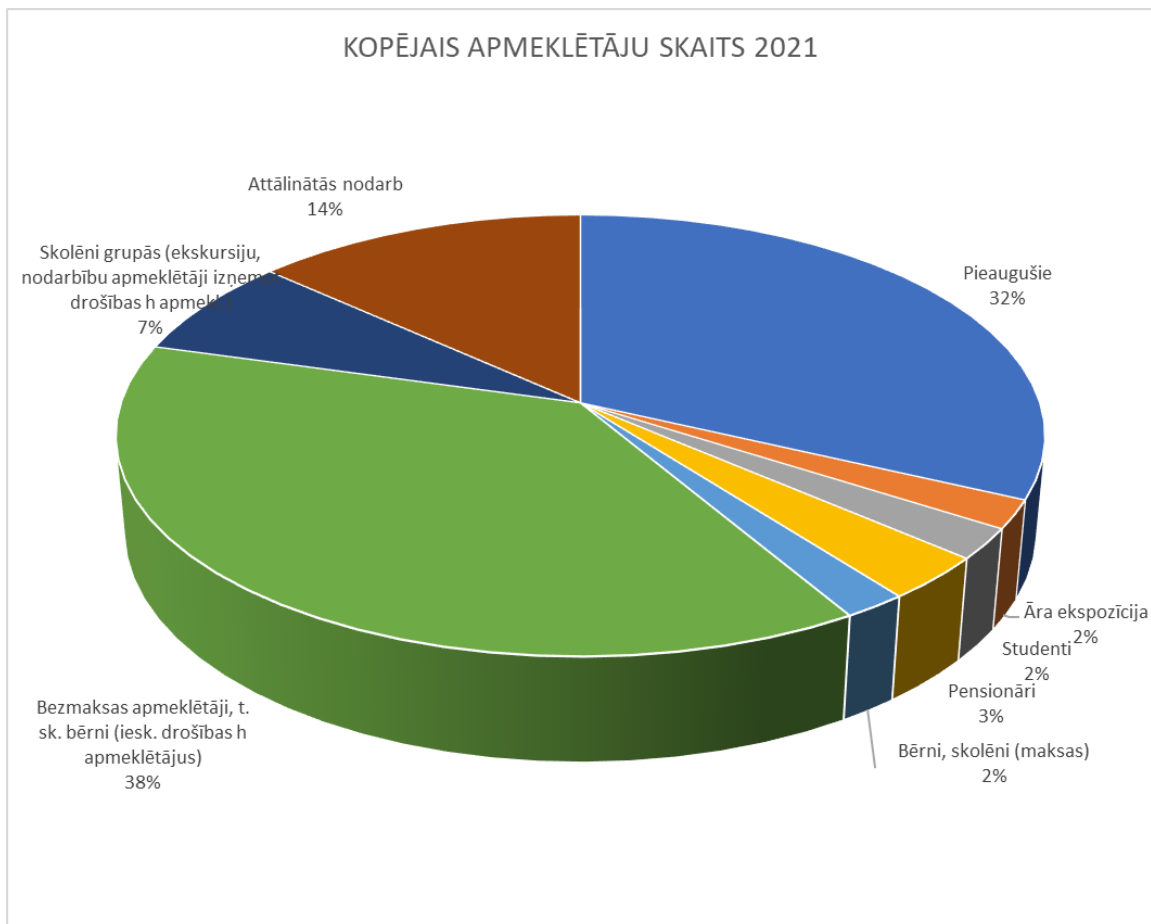
MĒRĶIS: veicināt individuālu dzelzceļa mantojuma pieredzi caur emocijām un sajūtām, kas rodas līdzdarbojoties un iesaistoties.

Globālie uzdevumi

Esošo un jaunu izglītojošo aktivitāšu un nodarbību attīstīšana;
Jaunu nodarbību telpu plānošana un realizācija;
Izstāžu un sadarbības pasākumu rīkošana;
Telpu nomas pakalpojumu attīstīšana;
Jaunu suvenīru un veikala veidošana.

Muzeja apmeklētāji

2021. gadā kopā muzeju apmeklējuši 8377 cilvēki un 1290 piedalījušies attālinātajās nodarbībās. Kopā 9667 muzeja apmeklētāji un attālināto nodarbību apmeklētāji. No 5.maija drīkstēja atvērt muzeju āra ekspozīcijas apmeklētājiem, tamdēļ līdz visu ekspozīciju atvēršanai, tika ieviesta biļete "Āra ekspozīcija". Skolēnu grupas apmeklēt muzeju drīkstēja tikai no 1.09.2021.-10.10.2021. Pārējā laikā muzejs bija slēgts vai ierobežota darbība.

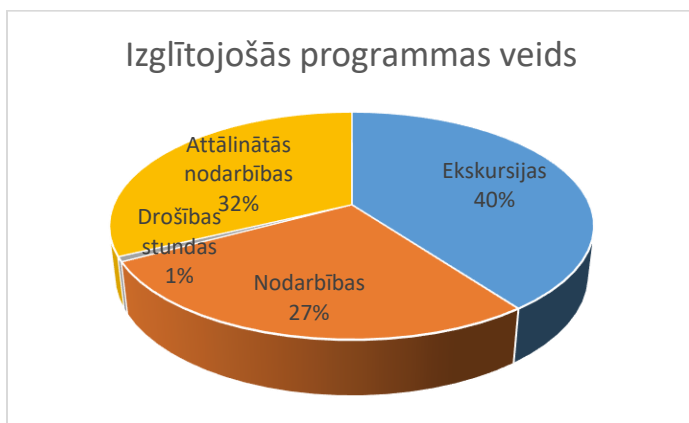

Apmeklētāji:	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā	%
Pieaugušie	2853	234	3087	32%
Studenti	204	15	219	2%
Pensionāri	299	13	312	3%
Bērni, skolēni (maksas)	118	70	188	2%
Bez maksas apmeklētāji, t. sk. bērni (iesk. drošības h apmeklētājus)	3417	246	3663	38%
Skolēni grupās (ekskursiju, nodarbību apmeklētāji izņemot drošības h apmekl.)	406	300	608	7%
Āra ekspozīcija	202			2%
Attālinātās nodarbības	1290			14%
Kopā	8789	878	9667	

Izglītojošās programmas

2021. gadā kopā novadīts 143 dažādas izglītojošās programmas skolēniem; no tām 40% ekskursijas un 27% nodarbības, 32% attālinātās nodarbības.

Izglītojošās programmas veids	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā
Ekskursijas	44	13	57
Nodarbības	30	9	39
Drošības stundas	0	1	1
Attālinātās nodarbības	46		46
Kopā	120	23	143

Rīgā tika piedāvātas ekskursijas latviešu, krievu un angļu valodās, kā arī ekskursijas dzimšanas dienas svinību dalībniekiem, bet 2021. gadā tās varēja notikt tikai ārpus darba laika, āra ekspozīcijā, vai slēdzot muzeju individuālajiem apmeklētājiem. Tika izveidota jauna ekskursija tikai āra ekspozīcijā "Pastaiga āra ekspozīcijā ar sarunu par riteklēm" 30 minūšu ekskursija āra ekspozīcijā ar iespēju iekāpt 3-4 riteklīs. Jelgavā ilgu laika posmu muzeju varēja apmeklēt tikai viena

mājsaimniecība vai grupa. Tika popularizēts pārgājiens ar iespēju apskatīties Lokomotīvu depo, kas pamatā ir āra ekspozīcija.

Skolēni grupās muzeju apmeklēja no 1.09.2021.-10.10.2021. Tas ierobežoja muzejam iespēju sniegt šāda veida pakalpojumus.

Ekskursijas	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits (dalībnieku skaits)	kopā
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" LV	6		6 (92)	
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" RU	0		0	
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" ENG	1		1 (32)	
Dzimšanas dienas ekskursija	0		0	
Pastaiga āra ekspozīcijā ar sarunu par ritekļiem	37		37 (195)	
Ekskursija "No semafora līdz dispečercentralizācijai"		7	7 (98)	
Ekskursija uz bijušo Jelgavas lokomotīvu depo		6	6 (84)	
Kopā	44	13	57 (501)	

Izveidotas divas jaunas nodarbības, kas iekļautas Latvijas skolas somas programmā:

- Attālināta nodarbība "Ceļojums pagātnē" - sākumskola, pamatskola, vidusskola
- Nodarbība - pārgājiens "Dzelzceļš pilsētas attīstītājs. Jelgavas piemērs", nodarbības laikā apmeklē arī Jelgavas lokomotīvu Depo
- Ar VKKF atbalstu izveidota nodarbība vidusskolēniem Telpa. Laiks. Vara.

No nodarbības plāna:

"Stacija un laiks" saruna par to, kā stacijā sastopas dažādas izpratnes par laiku. No stacijas bezpajumtniekiem, kuriem diena sākas un beidzas līdz ar stacijas atvēršanu, līdz steidzīgiem pasažieriem, kuru ikdienu stingri nosaka vilcienu saraksts. No laika, kad dzelzceļš veicināja pāreju no saules laika sistēmas uz vienotu dzelzceļa laiku. Visbeidzot saruna par laiku, kas apstāties desmitiem Latvijas stacijās un tajā dzīvojošo cilvēku dzīvē.

"Stacija un telpa" saruna par to, kā attīstījusies un mainījusies publiskā telpa stacijās. No Krievijas impērijā būvētajām stacijām, kur sastopamas uzgaidāmās zāles dažādu klašu pasažieriem, līdz mūsdienām, kad, noņemot soliņus un citādi redīgējot publisko telpu, mēs no tās izstumjam sev "nevēlamās" sabiedrības daļas. Kādam ir jābūt mūsdienīgai publiskai telpai un kādas funkcijas tai jāpilda?

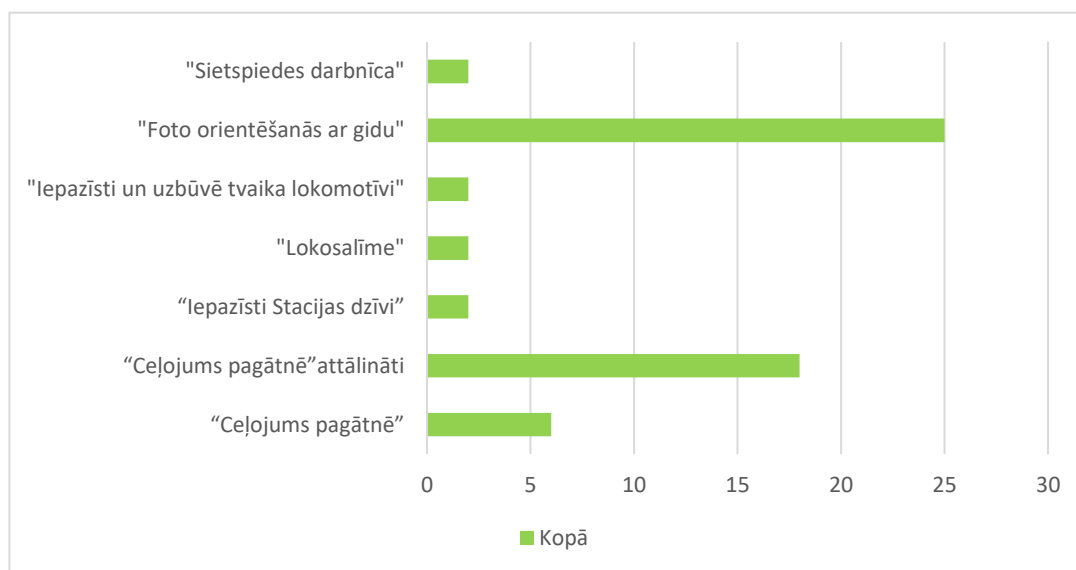
"Stacija un vara" tiks vēstīts par to, kā dažādas varas Latvijā izmantojušas stacijas, lai apliecinātu savus mērķus un sasniegumus. Ka dzelzceļš, tā infrastruktūra bijusi cieši saistīta ar politisko eliti, un varu. Tas izpaudās gan apjomīgās Krievijas impērijas celtajās dzelzceļa stacijās, gan 20. gs. 20.–30. gadu robežstacijās, kurās ar arhitektonisko līdzekļu palīdzību jaunā Latvijas valsts vēlēās pārsteigt un iedvesmot iebraucošos ārzemju viesus. Savukārt Latvijas padomju okupācijas laikā stacijām bija jāapliecina jaunās iekārtas varenums."

Saistībā ar ierobežojumiem grupu apmeklējumam visu 2021. gadu, skolēniem tika piedāvāta orientēšanās nodarbība tikai ārā ekspozīcijā. Grupa visbiežāk tika dalīta 2 mazākās grupās. Viena grupa apskatīja muzeja iekštelpas individuāli, otram ārā bija orientēšanās vai pastaiga rīteklis.

Nodarbības	Rīga	Dalībnieku skaits	Jelgava	Dalībnieku skaits	Kopā	Dalībnieki kopā
"Ceļojums pagātnē"	6	80			6	80
"Ceļojums pagātnē" attālināti	18	381			18	381
"Iepazīsti Stacijas dzīvi"	2	30			2	30
"Lokosālime"	2	21	0	0	2	21
"Iepazīsti un uzbūvē tvaika lokomotīvi"	2	17	0	0	2	17
"Foto orientēšanās ar gidu"	16	258	9	202	25	460
"Sietspiedes darbnīca"	2	17			2	19
Kopā	48		9		57	1017

Drošības stundas	Skaits Rīgā	Dalībnieku skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Dalībnieku skaits Jelgavā	Skaits kopā	Dalībnieku skaits kopā
Drošības stundas			1	18	1	18
Attālināta Drošības stundas	28	909			28	909

Industriālie pārgājieni

2021. gadā, reaģējot uz Rail Baltic sliežu ceļu būvniecības plānotajām pārmaiņām Pārdaugavā, muzejs izstrādāja Industriālā pārgājiena maršrutu "Dzelzceļš Pārdaugavā. Pagrieziena punkti", lai parādītu kā dzelzceļš ir mainījis šo Rīgas teritoriju kopš 19. gs. vidus.

Gada laikā notika trīs pārgājienu Rīgā - Dzelzceļš Pārdaugavā. Pagrieziena punkti. (29.04.2022., 22.07.2022., 18.08.2022.) un trīs pārgājieni Jelgavā "Dzelzceļš – pilsētas attīstītājs. (1.05.2021., 15.05.2021., 19.09.2021.)

Skats uz Rīga–Tukums līniju no Altonovas ielas tilta. Foto I.Pētersone.

Pasākumi muzejā

2021. pasākumu plānošana notika īsā laika posmā, jo bija pārāk neskaidra situācija, Valstī izsludinātā ārkārtas stāvokļa dēļ.

Par to vai drīkstēs notikt bērnu nometnes un kādi ir noteikumi tika paziņots jūnija sākumā.

Tika pieņemts lēmums nometnes nerīkot, bet izveidot bērniem 2 nodarbību nedēļas, uz nepilnu dienu.

Lai bagātinātu individuālo apmeklētāju pieredzi muzejā un piesaistītu apmeklētājus, tika piedāvāta programma: Nepalaid garām vasaru Dzelzceļa muzejā, ar noslēguma Perona svētkiem 4. septembrī.

Visas vasaras garumā notika foto izaicinājums, skicēšana, pastaigas pa ritekļiem ar ekspertu.

≡ Nepalaid garām vasaru Dzelzceļa muzejā

→ 4.06 - 4.09

✓ Radošas darbnīcas bērniem
Izbraucieni ar drezīnu
Industriālie pārgājieni
Lokoskicēšana
Detaju medības

✓ Sezonas noslēgumā
Perona svētki 4.09.

⦿ Darba laiks

P. **slēgts**
O. 10.00 – 17.00
T. 10.00 – 17.00
C. 10.00 – 20.00
P. 10.00 – 17.00
S. 10.00 – 17.00
Sv. **slēgts**

RAILWAY MUSEUM LV

Nosaukums	Datums	Dalībnieku skaits
	05.07.2021.–	
Radošo nodarbību cikls	09.07.2021.; 02.08.2021.–06.08.2021	19
Perona svētki	4.09.2021.	263

Komunikācija ar sabiedrību

Plašākā publicitātē Jelgavas dzelzceļa mezgla pētniecībai.

LTV 1 raidījums "Ielas garumā" par Sesavas ielu, Jelgava II un avāriju stacijā Daugava.

Video pieejams šeit: <https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/lv/212470/ielas-garuma-jelgava-prohorova-un-ceplu-ielas>

Foto: Jelgavas dzelzceļnieku ciemats, kadrs no video.

Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/pilsetvide/redzams-pat-bbc-seriala--jelgavas-savdabigais-dzelzcelnieku-ciemats.a397429/>

Dalība LR 1 raidījumā "Vietu lietas Latvijā". Ieraksts pieejams šeit:

<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/vietu-lietas-latvija/transporta-lidzeklu-muzeju-dargumi-latvija.a144761/>

Raksti par pētījuma "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši rezultātiem":

<https://www.jelgava.lv/lv/jaunumi/zinu-arhivs/ka-raksturojams-dzelzcelnieks-jelgava/>;

<https://www.ldz.lv/lv/k%C4%81-raksturojams-dzelzce%C4%BCnieks-jelgav%C4%81>;

Muzejs sociālajos tīklos

Dzelzceļa muzejs aktīvi darbojas sociālajos tīklos, piedāvājot vizuālu un tekstuālu informāciju par dzelzceļa vēsturi, aktualitātēm un muzeja piedāvājumu. Palielinājies sekotāju skaits visās sociālo mediju platformās – par 6% Facebook, par 27% Instagram un par 2% Twitter.

	2022. gada sākums		2021. gada sākumā		2020. gada sākumā	
	sekotāji	patīk	followers	likes	followers	likes
Facebook	3117	4715	2727	4429	2569	2372
Instagram	1131	2716	1024		801	
Twitter	1387		1348		1318	

Sasniegti FB 362869 IG 3636. Mājas lpp statistika kopējais apmeklētāju skaits

Session – 43 193, PageViews – 148 095, Users – 32 712. Youtube abonenti 2021 gadā – 404, skatījumi – 14200.

Suvenīri

2021. gadā atrasts sadarbības partneris un izgatavoti paraugi pužļu sērijai ar tvaika lokomotīvu attēliem. Suvenīru tirdzniecībā piedzīvots kritums, līdz ar ierobežoto muzeja pieejamību klātienē apmeklētājiem.

DZELZCEĻA MUZEJS 2030

Gada pārskatā, atskaite par paveikto grupēta pēc stratēģijā iezīmētajām galvenajām iniciatīvām.

2021. gadā Covid-19 pandēmijas ierobežojumi un VAS "Latvijas dzelzceļš" notiekošās pārmaiņas, lika muzejam pārkārtot savu darbu, veltot lielāku laiku krājuma, digitalizācijas un pētniecības darbiem, attīstot stratēģijā iezīmēto krājuma transformācijas un muzeja kā zināšanu navigatora virzienu. Nodarbību un pakalpojumu attīstīšanas jomā galvenais akcents – attālinātais piedāvājums vidusskolēnu grupai, vasaras aktivitātes ģimenēm, krājuma pieejamība muzeja mājaslapā.

Eiropas dzelzceļa gada kontekstā muzejs sniedza plašu un daudzpusīgu atbalstu Latvijā notiekošajām aktivitātēm, kā arī sadarbībā ar citiem, dzelzceļa mantojuma saglabāšanā iesaistītajiem, sarīkoja forumu, kurā atskatījās uz paveikto pēdējo 30 gadu laikā.

Ekspozīciju attīstīšanas jomā 2021. gadā notika darbs pie jaunas ekspozīcijas satura un dizaina koncepta izstrādes Jelgavā.

Rīgas ekspozīcijā attīstīts Baltijā lielākā dzelzceļa maketa projekts. Savukārt darbs pie muzeja kvartāla attīstības projekta ir apstājies, ņemot vērā finansiālo situāciju. Muzeja komunikācijā ar sabiedrību un pakalpojumu sniegšanā iespēju robežās ievērotas vizuālās identitātes vadlīnijas.

Attēls no projekta – skats uz Dzelzceļa muzeja teritoriju no Uzvaras bulvāra.

Galvenie darba rādītāji 2018–2021

Galvenie rādītāji	Mērv.	2018	2019	2020	2021
Apmeklētāju skaits kopā	Cilvēku skaits	36022	40327	14618	9667
Apmeklētāji dienā	Gabali	139	158	72	65
Ekskursiju skaits	Gabali	475	373	77	57
Nodarbību skaits	Gabali	291	283	92	69
Muzeja rīkoto izstāžu skaits	Gabali	2	3	4	1
Ieņēmumi kopā	Eiro	98628	121354	51770	25143
Ieņēmumi no 1 apmeklētāja	Eiro	2.74	3	3.54	2.60
Ieņēmumi uz vienu darbinieku	Eiro	9863	12135	5177	2514.3
Priekšmetu skaits muzeja krājumā	Gabali	19706	19849	20023	20197
Jaunieģūto krājuma priekšmetu skaits	Gabali	104	143	174	186
Ekspozīcijās pieejamo priekšmetu skaits no kopējā skaita	Procenti	5%	5%	6%	6%
Mājaslapā katalogā pieejamo krājumu priekšmetu skaits no kopējā skaita	Procenti	0	0	18.54%	33%
NMKK pieejamo priekšmetu skaits	Gabali	10024	11869	12200	12534
Atklātajā krājumā pieejamo priekšmetu skaits	Gabali	0	0	0	0
Digitalizēto krājuma priekšmetu skaits gada laikā	Gabali	740	884	8106	2105
Inventarizēto krājuma priekšmetu skaits	Gabali	10778	6888	0	506
Ieguldījumi restaurācijā/ konservācijā	Eiro	23125	33933	700	2400
VKKF projektu naudas piesaiste	Eiro			19440	7352
Izdevumi	Eiro	275950	292570	200578	202278
Apsaimniekošana+IT	Eiro	140000	140000	143315	170271